

Guía Docente				
Datos Identificativos				2017/18
Asignatura (*)	Proxectos TIC para a innovación educativa		Código	652512212
Titulación	Mestrado Universitario en Dirección, Xestión e Innovación de Institucións Escolares e Socioeducativa			
Descriptor				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Mestrado Oficial	2º cuatrimestre	Primeiro	Optativa	3
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Pedagogía e Didáctica			
Coordinación	Bueno Aguilar, Juan Jose	Correo electrónico	juan.j.buenoa@udc.es	
Profesorado	Bueno Aguilar, Juan Jose	Correo electrónico	juan.j.buenoa@udc.es	
Web				
Descrición xeral				

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A6	Desenvolver proxectos educativos de centro e/ou propostas pedagóxicas innovadoras baseadas na xustiza, a democracia e a diversidade.
A10	Ser capaz de impulsar e desenvolver estratexias que impulsen a cultura de traballo en rede.
A12	Ser capaz de detectar necesidades de formación continua e da súa institucionalización como requisito asociado á mellora educativa.
B3	Habilidades para localizar e analizar información de fontes diversas
B4	Aprender a aprender
B8	Traballo colaborativo
B9	Capacidade de innovar
B12	Posuír e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, a miúdo nun contexto de investigación.
B13	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B14	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
B15	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades.
B16	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando dun modo que haberá de ser en gran medida autodirixido ou autónomo.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.

Resultados da aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título

G3, G4, G5: - Ser capaz de utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida - Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común - Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.	AP6 AP10 AP12	BM3 BM4 BM9 BM12 BM13 BM14 BM15 BM16	
T3, T4, T9: - Adquirir habilidades para localizar e analizar información de fontes diversas - Ser capaz de aprender a aprender - Ser capaz de innovar		BM8	CM3 CM4 CM5
GB6, GB7, GB8, GB9, GB10: - Adquirir capacidade de crítica e autocrítica - Ser capaz de elaborar e defender un discurso ante diferentes audiencias - Ser capaz de traballar de xeito colaborativo - Adquirir a capacidade de innovar - Ser capaz de traballar de xeito autónomo	AP10		

Contidos	
Temas	Subtemas
I.- Sociedade do Conocimiento e as TIC	Competencias e estándares de formación en TIC para directivos. Innovación educativa e TIC.
II.- Análise Proxectos TIC	Propostas e proxectos innovadores en TIC para materias, ciclos, áreas e departamentos dos centros educativos
III.- Proxectos TIC innovadores	Tecnoloxías emerxentes e entornos virtuais para o desenvolvemento de proxectos educativos innovadores. Colaboración e dinamización de proxectos TIC innovadores e emprendedores. Cooperación e participación en diferentes sectores sociais e educativos. Financiación e planificación das TIC nun centro educativo Formación en rede de participación do profesorado, diseño de programas, entornos e recursos de formación on line.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Lecturas	A6 A10 B4	1	7	8
Análise de fontes documentais	A10	2	8	10
Obradoiro	A12 B3 B8	4	8	12
Sesión maxistral	A10	2	10	12
Traballos tutelados	A10 B9 B12 B13 C3 C4 C5	2	10	12
Presentación oral	A10 C3	2	4	6
Foro virtual	B14 B15 B16 C3	1	2	3
Atención personalizada		12	0	12
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición

Lecturas	lecturas propostas nas fontes documentais
Análise de fontes documentais	análise de materias audiovisual e TIC
Obradoiro	seminario de traballo activo por parte de todos os membros da aula
Sesión maxistral	algúns temas por as súas características se corresponderan cunha exposición maxistral por parte do profesor
Traballos tutelados	Todos los trabajos de las materias serán tutelados directamente por el profesor
Presentación oral	Algunos de los temas serán presentados oralmente por el alumnado
Foro virtual	análise de algúns temas referentes aos contidos de maneira virtual

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lecturas	Horarios de tutorías Alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial segundo establece a "NORMA QUE REGULA O RÉXIME DE DEDICACIÓN AO ESTUDO DOS ESTUDANTES DE GRAO NA UDC (Arts. 2.3; 3.b e 4.5) (29/5/212). Este alumando desenvolverá a súa actividade coa asistencia e participación nas dinámicas que se recollen no Paso 4 e na ?Atención personalizada?, a través dos grupos de traballo que se conformen na materia. A actividade farase atendendo ás observacións da avaliación sobre a flexibilidade de asistencia-participación e os requisitos para superar a materia.
Análise de fontes documentais	
Obradoiro	
Traballos tutelados	

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Análise de fontes documentais	A10	Presentación de análisis de algunas fuentes documentales propuestas en la bibliografía y otros documentos	10
Presentación oral	A10 C3	presentación explícita para el grupo clase de alguna de las temáticas propuestas durante el curso	45
Traballos tutelados	A10 B9 B12 B13 C3 C4 C5	Presentación y valoración de un trabajo sobre las temáticas del módulo con una propuesta educativa perfectamente organizada y estructurada	45

Observacións avaliación

El alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia,

segundo establece a "NORMA QUE REGULA O RÉXIME DE DEDICACIÓN AO ESTUDO

DOS ESTUDANTES DE GRAO NA UDC (Arts. 2.3; 3.b e 4.5) (29/5/212), debe ponerlo en conocimiento al profesor

Es aconsejable disponer de ordenador portátil con conexión wifi en el aula.

Para superar a materia é necesario obter unha puntuación do 50% do peso de cada unha das partes obxecto de avaliación con maior porcentaxe: traballos tutelados e proba mixta.

Para presentarse ao exame é condición indispensable ter presentados os traballos.

El alumnado deberá tener aprobados tanto el Trabajo Tutelado como la Prueba de Examen (obtener al menos el 50% de la nota) para poder hacer nota media.

"O alumnado con recoñecemento oficial de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, deberá acudir as titorías para fixar as sesións interactivas e expositivas nas que poderá estar presente co fin de determinar os traballos sustitutorios, se fose o caso."

Los alumnos que non sigan ECTS

Proba de exame: 40%.

Traballo proposta educativa: 50%

Traballos complementarios: 10% y deberá tener aprobados tanto el Trabajo Tutelado como la Prueba de

Examen (obtener al menos el 50% de la nota) para poder hacer hacer media.

Alumnado Repetidor: conservarse a calificación do traballo tutelado-proposta educativa

sempre e cando o tivese aprobado na convocatoria anterior. (Esta

conservación da nota do traballo tutelado só sera durante un ano).

Fontes de información

Bibliografía básica	- Sacristan Ana (Comp.) (2013). Sociedad del conocimiento, Tecnología y Educacion. Morata - Area Moreira, Manuel (2008). Alfabetizaciones y tecnologías de la información y comunicación.. Síntesis Bibliografía Básica Area Moreira, Manuel , Futuro imperfecto: novas tecnoloxías e igualdade de oportunidades, Revista Galega de Educación, nº32, pp.13-19, 1999, Revista, Area Moreira, M.(2008): Alfabetizaciones y tecnologías de la información y comunicación. Editorial Síntesis.Area, M. (2008): Introducción a la tecnología educativa. Manual electrónico.Universidad de La Laguna.Area, M. (2007): Algunos principios para el desarrollo de buenas prácticas con TIC en el aula.Revista de Comunicación y Pedagogía. Nuevas tecnologías y recursos didácticos.ISSN 1136-7733, nº222, 42-47.Area, M. (200): Las redes sociales en Internet como espacios para la formación del profesorado. Razón y Palabra,21, México.Area Moreira, Manuel, Las tecnologías de la información y comunicación en la educación. De la enseñanza asistida por ordenador al e-learning., Pirámide, 2004, Libro, AAVV , Contenidos multimedia interactivos al servicio de la educación, CNICE. Revista Red Digital, nº6, 2006, Revista, AAVV, Las tic en el ámbito educativo, Revista cuadernos de Pedagogía, nº363, Diciembre, 2006, Revista, AAVV., Educamadrid. Integración curricular. Las tecnologías de la información y comunicación en la educación Infantil y Primer Ciclo de Educación Primaria. Reflexiones y propuestas. , http://www3.comadrid.é/edupubli/pdf/1474, 2006, Web, Albarells Codesido, X.C., Competencias dixitais para una nova escola galega 2.0., Revista Galega de Educación, nº38., 2007, Revista, Cabero Almenara, J. y Román Graván, P. , E-actividades: un referente básico para la formación en Internet. , Alcalá e Guadaira, Sevilla. MAD., 2006, Libro, Cabero,J (Coord).(2007): Diseño y producción de TIC para la formación. Nuevas tecnologías de la información y comunicación. Editorial UOCCasado Ortiz, R., Las claves de la alfabetización digital, Fundación telefónica. Editorial Ariel, 2006, Libro, -Casamayor, G. (Coord.) (2008): La formación on line. Una mirada integral sobre el e-learning, b-learning... Editorial Grao.-Cebrian de la Serna, M. y Gallego Arrufat, D. (Coord.)(2011): Procesos educativos con TIC en la sociedad del conocimiento. Editorial PirámideCid Fernández. J.M. y Rodríguez Rodríguez, X., A fenda dixital e as súas implicacions educativas, Nova Escola Galega., 2007, Libro, -Monereo, C., Internet y competencias básicas: aprender a colaborar, a comunicarse a participar, a aprender, Barcelona, Grao., 2005, Libro, -Ortega Carrillo, J.A. y Chacón Medina, A. , Nuevas tecnologías para la educación en la era digital, Pirámide., 2007, Libro, -Palomo López, R. y otros, Las Tic como agentes de innovación educativa., Consejería de Educación de la Junta de Andalucía, 2006, Libro, -Palomo López, R.(2008): Enseñanza con TIC en el siglo XXI. Eduforma, Editorial MAD S.L.Segovia García, N., Aplicación de las tic a la docencia. Usos prácticos de las nuevas tecnologías en el proceso de enseñanza-aprendizaje. , Editorial Ideaspropias., 2006, Libro, Instituto de Tecnologías Educativas: http://plataforma.cep-marbellacoin.org/moodle/mod/resource/view.php?id=1892Internet en el Aula: http://ares.cnice.mec.es/mcs/web/secciones.php?seccion=1Portal para profesores: http://www.profes.netTIC para enseñanza básica y media: http://www.eduteka.org/Portal de recursos educativos: http://www.educaguia.com/Portal educativo: http://www.portaldidactico.netComunidades virtuales de aprendizaje colectivo: http://www.educar.orgPortal educativo general: http://www.aldeaeducativa.com/Revistas educativas sobre TIChttp://cent.uji.es/canals/octetohttp://www.cica.es/aliens/revfuentes/indice.htmhttp://www.quipus.com.mx/artant.htm http://www.quadernsdigitals.net/
Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías